

SCHIȚĂ DE PORTRET

„Acul cumetrei Gurton” în regia Zoei Anghel, Teatrul „Mihail Eminescu” din Botoșani.

Gara Verești, pe o linie secundară, leagă un punct de unde nu se mai ramifică nici o direcție, cel puțin, pe harta C.F.R.: *Botoșani*. Un vechi târg moldovenesc, de numele căruia literatura noastră e legată prin cea mai importantă arteră poetică — prin Eminescu. Aici, în 1959, 15 absolvenți de la clasa regretatului maestru Ion Șahighian și-au legat idealurile de scena teatrului proaspăt construit, care avea să poarte numele lui Mihail Eminescu. De atunci, în Botoșani se face teatru — uneori cu momente nevralgice pe planul realizărilor artistice — dar, mai întotdeauna, cu pasiune și dăruire. Chiar dacă, dintre absolvenții „de-atunci”, au mai rămas două-trei exemplare, teatrul ca atare continuă să trăiască și să se lupte cu noroaiile, cu viscoalele și înzăpezirile specifice nordului Moldovei. Profilul său de teatru județean îi permite mai puțin turnee de anvergură prin țară; în schimb, îl suprasolicită pentru acoperirea întregului teritoriu al județului, până în cele mai mici așezări. Astfel, pe lângă stagiunea permanentă oferită Sucevei — o dată pe săptămână, teatrul din Botoșani leagă spiritual Dorohoiul de Săveni și Darabani, ca și toate satele nordicului colț de țară. E lesne de înțeles cât de divers este publicul căruia i se adresează, și cât de felurită receptivitatea sa. Această complexitate cere, deci, și diversitatea artistică a repertoriului teatrului, pentru ca funcția lui culturală și socială să aibă eficiență. Imboldurile și idealurile actorilor, ca și ale unor spectatori avizați, legate de texte mai dificile sînt, în parte cel puțin, satisfăcute prin activitatea unui gen de studio, ale cărui spectacole se desfășoară în sala mică a teatrului, special și cu gust amenajată.

Inaugurat în 1967 cu un spectacol (*Parabole*) alcătuit din schițele dramatice ale lui Dumitru Solomon, „studioul” a înfățișat, de atunci, pe mica lui scenă, un ciclu de spectacole Eugene O'Neill (piese scurte și *Luna dezmoșteniților*), un spectacol de *Balade de Dominic Stanca* și un ciclu de *Vechi vodeviluri românești* (selecțiuni din lucrări de Mihail Kogălniceanu, Const. Negruzzi și Costache Caragiale). Un alt obiectiv al studioului este acela de a introduce *marele* public în cunoașterea marilor momente și creații din istoria teatrului universal. În acest scop se proiectează punerea în scenă a unor lucrări reprezentative pentru epocile sau creatorii de răscruce ai trecutului teatral, puneri în scenă care — fără ostentație didactică, dar cu utilă încărcătură de inițiere — să fie precedate, la nevoie, de scurte conferințe lămuritoare. În intenția conducerii teatrului stă, pentru o rodnică atingere a acestui obiectiv, să întărească activitatea acestui studio, prin colaborarea permanentă a unor cadre didactice de la Institutul de Artă teatrală din București. De pildă: în materie de mișcare scenică au fost invitate Suzana Badian și Vera Proca, iar pentru tehnica vorbirii, Sandina Stan. Sorana Coroamă și Zoe Anghel și-au dat adesea concursul la montarea spectacolelor. Un rezultat al acestei colaborări este spectacolul de farse medievale: *Farsa jupînului Pathelin* și *Acul cumetrei Gurton*, în regia Zoei Anghel; o reușită certă a teatrului, prilej de afirmare a unor actori tineri, de talent: Gellu Ivașcu, Ada d'Albon, Doru Buzea. O plastică scenică ingenioasă, scontînd comicul rezultat dintr-o ritmică mecanică a gestului, un decor nu mai puțin inspirat (cu aluzie la stampele și gravurile de epocă), semnat de Elena Buzdugan, fac din *Farsa ju-*

PENTRU UN TEATRU JUDEȚEAN

Dorina Păunescu (Silvia) și
Gellu Ivașcu (Ion) în „Acești
îngeri triști“.

pînului *Pathelin* ocazia unei reale bucurii estetice. *Acul cumetrei Gurton*, mai puțin favorizat de distribuție, este și el dinamizat de plastica scenică, chiar dacă, uneori, și la anumiți interpreți, ea rămîne puțin exterioară sau se încarcă, pe alocuri, cu gesturi prolixе și de un efect comic facil.

O trăsătură plăcută a colectivului este prospețimea. Un malițios ar atribui-o prea deselor „împrospătări” cu elemente noi, absolut necesare, datorită exodului anual al celor vechi. Un fapt, desigur, regretabil, această fluctuație de actori. Pe cîți dintre ei fi vom mai regăsi la deschiderea viitoarei stagiuni, nu știm deocamdată; sîntem totuși în fața acestei realități — a unui ansamblu, în cea mai mare parte a lui, constituit din tineri, și nu putem să nu le consemnăm realizările actuale. Nu poate trece, de pildă, neobservat spectacolul cu *Nota zero la purtare*. O piesă destul de patinată de vreme, în repertoriul teatrelor noastre — care face rețetă în orice colț de țară, nu neapărat pentru virtuțile literare deosebite ale textului, dar pentru verva ei dramatică. Nu surprinde, tocmai de aceea, în versiunea botoșeneană — cu o distribuție în majoritate juvenilă — succesul de casă al spectacolului. Chiar dacă mizanscena este oarecum simplistă, iar soluțiile regizorale nu spun ceva nou (Raluca Iorga), cîteva prezente actoricești autentice dau totuși spectacolului strălucire și un ritm antrenant: Stelian Preda, Dorina Păunescu, Doru Buzea, Sică Stănescu, Mircea Gheorghiu, Dumitru Ianculescu, Ana Vlădescu-Aron, etc.

Un fenomen ciudat se petrece cu spectacolul *Iubire pentru iubire* de Congreve, al cărui ritm — mai ales în prima parte —

manifestă sincope și goluri de timp, inexplicabile la aceeași distribuție. Lăudabilă ca ambiție repertorială, montarea lui Congreve, demonstrează că — într-un fel — colectivul e depășit cînd se află în fața unui text care pune regiei (aici, Cristian Munteanu) și interpretării probleme mai puțin lesne de soluționate. Oricum, trecînd peste faptul că nu toate rolurile au fost distribuite interpreților celor mai potriviți, trecînd și peste unele neajunsuri ale scenografiei (Vasile Jurje), agreabilă în genere, trebuie să remarcăm, încă o dată, pe Doru Buzea, actor de gamă comică policromă și de o neobosită vervă plastică.

Ultimul afiș, pînă la data cînd scriem aceste rînduri, al teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani anunță spectacolul *Acești îngeri triști* de D. R. Popescu. Viziunea regizorală a Soranei Coroamă îndulcește prea mult textul. Astfel, personaj întruchipînd un caracter în continuă explozie, avînd motivații de ordin psihologic, cu rădăcini evidente în social, Ion (Gellu Ivașcu) apare, în această viziune, la limita dintre autentic și forțat, iar uneori folosindu-se, în unele replici, de arsenalul șabloanelor retorice. Dorina Păunescu (Silvia) trece cu finețe, de la o „emancipare” jucată, la puritatea de fond a personajului. Stelian Preda este mereu prea tînăr și pedant în salopeta impecabilă pe care o poartă, cu toate că este personajul poate cel mai dramatic al piesei (Marcu). În general, spectacolul plutește într-o incertitudine a intențiilor și bineînțeles, a traducerii lor în limbajul scenic. Reținem scenografia Hristofeniei Cazacu. Se pare însă că Sorana Coroamă a cedat prea îndelung frițele acestui spectacol asistentei de regie

Raluca Iorga, ceea ce a făcut să se steargă amprenta cunoscutei sale personalități artistice. Este, de altfel o deprindere — nu dintre cele mai recomandabile — întâlnită nu o dată la regizorii de prestigiu, care, poate suprasolicitați de colaborări la teatrele de provincie, adoptă formula prezentei meteorice în mijlocul colectivului respectiv, pentru ca să mai poată fi urmărită o continuitate stilistică în opera finită — spectacolul. Sperăm că Valeriu Moiescu — invitat al teatrului din Botoșani pentru montarea comediei *D-ale carnavalului* — va ști să evite asemenea stil de lucru, care nu avantajează pe nici una din părțile angajate în partidă.

Încheiem, nu înainte de a semna o inițiativă lăudabilă a direcției teatrului, aceea de a determina publicul spectator să participe activ la viața teatrului. Permanente collovii sînt, în acest scop, organizate în diferite centre ale județului, ca și la reședință, cu

spectatorii. Pe lângă sondajul efectuat cu aceste ocazii, pentru a se cunoaște întinderea și nivelul gustului lor, se solicită aprecierea imediată a spectatorilor, în legătură cu reprezentările vizionate, stimulându-i pe interpreți prin confruntarea cu „instanța” din sală. În acest mod, spectacolele sînt ferite de o inerentă degradare, se păstrează nealterate, nu numai în intențiile esențiale, ci chiar în detaliile formale. Cu o undă de umor — însă amar — directorul teatrului, actorul Stelian Preda (unul din membrii fondatori ai colectivului) ne afirmă că aceste discuții cu publicul țin locul cronicarilor care se lasă prea greu convinși să se deplaseze spre a consemna succesele, insuccesele chiar, și devotamentul pentru artă al unor colective cu o situație geografică ingrată față de Capitală, cum este teatrul din orașul Botoșani.

Mona Iuga

Carnet I. A. T. C.

„CARTOFI PRĂJIȚI CU ORICE”

de Arnold Wesker

Nu cunoaștem criteriile exacte ale selectării textelor în vederea susținerii examenelor de regie (am văzut de pildă, alături de Pelicanul de Strindberg, actul Inundația de Teodor Mazilu, sau drama elisabethană Tragică existență a doctorului Faustus a lui Marlowe, alături de vodevilul lui Alecsandri, Piatra din casă, deci un eclectism declarat) însă alegerea lui Wesker cu Cartofi prăjiți cu orice ni se pare fericită prin funcționalitatea acestei piese la necesități didactice. O piesă agitatorică, ilustrînd net diviziunea claselor sociale și ireductibilul antagonism de clasă. În rîndul recruților ce-și fac stagiul în cadrul prestigioaselor escadrole (Royal Air Force), spiritul de castă înfrînge egalitatea regimentului de disciplină militară, separînd „gentlemenii” de plebei. O demonstrație simplă, lip-

sită de dramatism, dar construită din nenumărate episoade veridice, mozaicate într-un montaj iscusit. Lipsită de profunzimi psihologice și implicații filozofice adînci, piesa stimulează regizorul, obligînd la descripție de mediu și comportament. Examenul a fost susținut cu brio de studentul-regizor Alexa Uisariu. Modificarea spațiului scenic constituie prima operație reușită. Evadînd din dreptunghiul miciei scene italiene de la Casandra, studentul regizor a utilizat în mod ingenios sala, adică spațiul ce înconjoară parterul, transformîndu-l într-un ideal loc de execuție pentru marșurile forțate, alergările și instrucția grupei de soldați. Atragerea spectatorilor în realitatea puternică a jocului și distrugerea convenționalismului fals teatral se obține fără ostentație și acțiuni excentrice. Captarea e directă, plină de simplitate, stabilîndu-se noi relații calitative între actori și publicul chemat să reacționeze la provocarea directă. Spectatorii nu sînt numai martorii procesului de înregimentare și abrutizare socială, ci și termeni implicați ai acestui proces. Construirea detaliului de atmosferă cazonă, grija meticuloasă pentru veridicitatea comportamentului cons-

tituie de asemenea un merit al montării. Se rețin astfel cîteva scene pregnante prin jocul lor realist: petrecerea în seara de Crăciun, beția ofițerilor deosebindu-se subtil de cea a soldaților, sau jocul de cărți din planul doi din dormitorul-baracă, fundal sugestiv pentru acțiunea din prim-plan a protagoniștilor. Aptitudinile promițătoare ale studentului regizor s-au valorificat și în colaborarea cu studenții-actori din masa cărora s-au relevat prin talent și profesionalismul lor cîteva, care ne îndreptătesc să-i privim ca pe reale viitoare speranțe ale scenelor noastre. Ulădimir Găitan (cunoscut din filmul Reconstituirea), în rolul cheie al spectacolului, confirmă un indiscutabil farmec scenic, inteligență și eleganță actoricească; Liviu Rozorea, într-un rol de compoziție, demonstrează capacitate de interiorizare și modalități antrenate de transpunere, iar Constantin Măru, în fața unei partituri dificile, ce presupune o mai mare experiență scenică, se afirmă ca un indiscutabil talent comic, cu o reală forță intuitivă. Un spectacol-examen ce se reține din ansamblul montărilor mediocre ale stagiunii studentești.

M. I.